

Vergaderjaar 2024–2025

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 1338

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 mei 2025

Hierbij zend ik u de reactie op de motie van het lid Koekkoek (Volt) over in EU-verband pleiten voor versnelde investeringen in Europese cloudalternatieven en digitale infrastructuur en het in kaart brengen welke aanvullende nationale middelen beschikbaar kunnen worden gesteld voor het stimuleren van Europese cloudoplossingen (Kamerstuk 26 643, nr. 1319, aangenomen 18 maart 2025). Middels deze brief geef ik invulling aan deze motie.

Cloud is in korte tijd onmisbaar geworden in onze digitale economie en samenleving. Gebruik ervan biedt organisaties grote voordelen op het vlak van gebruiksgemak en efficiëntie. Brede adoptie van cloud kent dus economische en maatschappelijke baten.

Tegelijkertijd onderschrijft het kabinet de door mevrouw Koekkoek benoemde problematiek dat deze brede adoptie ook leidt tot een grote mate van afhankelijkheid van enkele grote niet-Europese cloudaanbieders, zogeheten hyperscalers. Deze afhankelijkheid brengt risico's met zich mee voor onze concurrentiepositie, digitale open strategische autonomie en weerbaarheid van onze digitale economie.

Op deze problematiek ben ik nader ingegaan in de kabinetsreactie op de initiatiefnota «Wolken aan de horizon» van de leden Kathmann en Six Dijkstra. Deze brief is aan uw Kamer toegezonden op 17 januari 2025 en zal in het nota-overleg op 2 juni aanstaande worden besproken. Hierbij heb ik, in lijn met de motie van het lid Koekkoek, ook aangegeven dat digitale open strategische autonomie van belang is voor ons toekomstig verdienvermogen en innovatie. Het beschikken over eigen capaciteiten is bovendien bevorderlijk voor de weerbaarheid van onze economie en samenleving. In dat kader onderschrijf ik de oproep om in EU-verband meer te investeren in Europese cloudalternatieven.

Op dit moment zijn er al kwalitatief hoogwaardige Europese cloud-diensten op de markt beschikbaar, maar aanbieders van deze diensten bieden een minder geïntegreerd dienstenpakket aan. Dat concludeerde

KPMG vorig jaar in haar *quick scan* onderzoek naar de verschillen in technische, juridische en organisatorische aspecten van het diensten-aanbod van Nederlandse/Europese cloudaanbieders ten opzichte van de drie grootste aanbieders van buiten de EU.¹ KPMG stelt dat Europese aanbieders door de wijze van dienstverlening niet in dezelfde mate in staat zijn hun gebruikers te ontzorgen in vergelijking met de hyperscalers. Investerings, allereerst vanuit de private sector, kunnen daarom bijdragen aan het stimuleren van innovatie om het Europese clouddienstenaanbod te verbreden en verdiepen en om federatieve ecosystemen te ontwikkelen waarin Europese cloudaanbieders hun diensten geïntegreerd kunnen aanbieden.

Deze boodschap draagt het kabinet op verschillende manieren uit richting haar Europese partners. Bijvoorbeeld met de ministeriële verklaring van de D9+ bijeenkomst van 27 maart jl.² en met het nonpaper dat is opgesteld ten behoeve van het verwachte voorstel voor een Digital Networks Act.³ Daarnaast biedt ook het Meerjarig Financieel Kader mogelijkheden om, in lijn met het Draghi-rapport, door investeringen in onze digitale infrastructuur de Europese concurrentiepositie te verbeteren. Ook op ambtelijk niveau, in discussies over bijvoorbeeld de aankomende *Cloud and AI Development Act* dragen we deze boodschap uit.

Er lopen momenten verschillende trajecten om Europese clouddienstverlening te stimuleren. In een Kamerbrief van 17 januari 2025⁴ bent u geïnformeerd over de voortgang van het *Important Project of Common European Interest on Cloud Infrastructure and Services* (IPCEI CIS), waarin Europese lidstaten en bedrijven gezamenlijk € 4 miljard investeren in het creëren van Europese alternatieven. In dezelfde brief werd ook een update gegeven over de voortgang van het private Gaia-X initiatief, waarin honderden bedrijven en organisaties samenwerken om een verbeterde marktomgeving te ontwikkelen voor cloud en data. Vanwege de private aard van het initiatief heeft het kabinet geen directe financiële betrokkenheid. Wel is EZ vertegenwoordigd in de Governmental Advisory Board (Gaia-X GovB). De Gaia-X GovB bestaat uit vertegenwoordigers van de Europese Commissie en deelnemende EU-lidstaten, en adviseert het initiatief gevraagd en ongevraagd. Daarnaast financiert EZ het Centre of Excellence for Data Sharing and Cloud (CoE-DSC). Het CoE-DSC ondersteunt Nederlandse bedrijven en organisaties om innovatie mogelijk te maken door middel van veilige datadeling en cloudomgevingen. Het CoE-DSC functioneert ook als nationale Gaia-X hub en is het centrale punt voor alle ontwikkelingen en vragen rondom Gaia-X in Nederland. Daarnaast biedt het Digital Europe Programme investeringsmogelijkheden in Europese innovaties op het gebied van cloud.⁵

Nieuwe IPCEI projecten op het gebied van cloud-edge infrastructuur vormen op dit moment de voornaamste mogelijkheid voor aanvullende nationale middelen om te investeren in Europese clouddalternatieven. Door budgettaire krapte is het in de besluitvorming rondom de voorjaarsnota echter niet mogelijk gebleken om voor dergelijke investeringsalternatieven financiering te vinden. Zonder een investering vanuit de Nederlandse overheid is deelname van Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen aan dergelijke grote investeringsprogramma's niet mogelijk.

¹ Dit rapport is eerder dit jaar met de Tweede Kamer gedeeld: KPMG (2024) – Eindrapport in het kader van het quickscan-onderzoek naar technische, organisatorische en juridische gaps tussen Europese/Nederlandse cloudproviders en Amerikaanse hyperscalers.

² D9+ Ministerial Declaration | Diplomatieke verklaring | Rijksoverheid.nl

³ Bijlage bij de Geannoteerde Agenda Telecomraad Kamerstuk 21 501-33, nr. 1130

⁴ Kamerstuk 26 643, nr. 1271

⁵ Bron: EU investeert € 1,7 miljard in digitale innovatie | RVO.nl

Dit betekent dat waar tien andere lidstaten onder leiding van Duitsland wel deelnemen en de ontwikkeling van Europese alternatieven door nationale bedrijven en kennisinstellingen kunnen stimuleren binnen deze programma's, Nederland dat niet zal doen. Hoewel er bij dergelijke investeringstrajecten door de Europese Commissie wordt gewaakt voor marktverstoring is het wel zo dat Nederlandse spelers nu dus niet in aanmerking komen ten opzichte van andere Europese aanbieders van clouddiensten die wel fondsen ontvangen in het kader van de nieuwe IPCEI's.

Ik blijf mij er, gezien het belang van een goed functionerende Europese markt voor clouddiensten, voor inzetten dat er meer investeringen loskomen, zodat er concurrentie en keuzevrijheid ontstaat. Onze blik is daarbij specifiek gericht op het verkennen van Europese fondsen en initiatieven die mogelijk ruimte bieden voor investeringen in ons digitale domein, zoals het aankomende nieuwe Meerjarig Financieel Kader van de Europese Unie. Voor het stimuleren van de cloudmarkt volg ik in dat kader ook met interesse de verschillende private, publieke en publiek-private initiatieven die recent zijn opgezet om de Europese cloudmarkt te stimuleren met investeringen, zoals het EuroStack initiatief en de aankomende *Cloud and AI Development Act*. Ik blijf de ontwikkeling ervan volgen.

De Minister van Economische Zaken,
D.S. Beljaarts